

Posudek na bakalářskou práci Karolíny Bílé „Život v domově důchodců z genderové perspektivy: případová studie

Karolína Bílá si pro svůj bakalářský projekt vybrala téma, které je nepochybně zajímavé a vzhledem k celkovému stárnutí populace, kterým nás média a politici neustále straší, velmi aktuální. Jak praví klasik Ion Tichý ve *Futurologickém kongresu* Stanislava Lema: „Smrtelnost je skandál v mezigalaktickém měřítku“ a drtivá většina z nás se bude muset vyrovnávat se stářím a s velkou pravděpodobností i se životem v nějakém tom ústavu typu domova pro seniory. Téma je samozřejmě zajímavé nejen proto, že se každého z nás dotýká, ale i teoreticky. Jako všechny aspekty společenského života má i stárnutí svůj nevyhnutelný genderový rozměr, který se Karolína rozhodla zkoumat. Při tom využila metodu polostrukturovaných rozhovorů.

V úvodu svých posudků vždy věnuji několik slov přístupu studujících k práci na bakalářském textu, což je ale v tomto případě trochu zapeklitá věc. Karolína totiž začala svůj projekt velmi nadějně, když mi poslala první dva drafty teoretické části v rozsahu cca 20 stran, ale pak následovala dlouhá pauza a následně mi do mailu přišla finální verze práce 30. července, tedy těsně před termínem odevzdání. V té době jsem byl ale na dovolené a mimo přístup k internetu a tak jsem nemohl na mail zareagovat, ani poslat své komentáře. Při psaní tohoto posudku tedy nejsem tak úplně v pozici vedoucího práce, ale do jisté míry i v pozici oponenta, minimálně pokud jde o Empirickou část. Jakkoliv chápu, že stát se může ledacos (v tomto případě autonehoda), myslím, že rozumnější bylo s odevzdání odložit a řídit se radami vedoucího práce.

Po formální stránce je práce poměrně zdařilá, i když lze občas zaznamenat některé nepřesnosti, které by pečlivější editace odstranila. Například rozdělování slov na koncích řádek není vždy v souladu s pravidly českého jazyka a někde chybí odsazení odstavců (např. str. 27). Práci by také prospěly přechody mezi jednotlivými částmi. Například za teoretickou částí by měl následovat nějaký souhrnný odstavec, který by čtenáři usnadnil přechod k Empirické části.

Na teoretické části je znát, že byla upravována ve světle mých komentářů, ale bohužel jen část věnovaná stáří a stárnutí obecně. Zcela nedostatečná je část věnovaná genderové problematice, která má být pro práci stěžejní, na což jsem ve svých komentářích upozorňoval.

Problematika genderu a stárnutí si opravdu zasloužila větší prostor než půl stránky, protože tento teoretický aparát měl posléze sloužit jaká východisko pro analýzu empirických dat. Z pojetí autorky mám spíše pocit, že gender chápe jako jiný výraz pro pohlaví, což je neudržitelné. U obhajoby by studentka proto mohla rozvést, jaká témata z této oblasti jsou vzhledem k jejím výzkumným otázkám relevantní a z jaké literatury měla čerpat.

Na některých místech se autorka opakuje nebo diskutuje témata, která by logicky patřila do jiných podkapitol, na což jsem opět upozorňoval. Např. diskuse zhoršování adaptačních schopností na str. 14 patří logicky do podkapitoly 2.2.3 Změny spojené se stárnutím. Některé podkapitoly jsou příliš krátké pro představení relevantních informací, např. 2.2.6 Stárnutí z hlediska demografie. Vyjasnit by si zasloužila otázka vztahu pojmů domov důchodců (název práce) a domov pro seniory (Empirická část).

Na Empirické části je bohužel vidět absence konzultací s vedoucím práce. Karolína například své cíle definuje v souladu se zásadami kvantitativního přístupu, ačkoliv si zvolila kvalitativní metodu. V rámci kvalitativních metod nejde o vyvracení hypotéz, ale o pochopení konstrukcí komunikačních partnerů a partnerek, jejich interpretací sociální reality. Proto její vymezení hypotéz (str. 28) nedává moc smysl, nemluvě o tom, že se k hypotézám už následně nevrací.

Podobně autorka úplně nepochopila smysl konceptu případová studie, respektive ho vnímá prizmatem jednotlivých komunikačních partnerů a partnerek. Proto hovoří o osmi případových studiích. Nicméně jejím případem byl spíše jeden konkrétní domov pro seniory. Při představení konceptu případové studie a metody polostrukturovaných rozhovorů neodkazuje žádnou metodologickou literaturu. Představení je navíc tak stručné, že si čtenář není jist, nakolik rozumí silným a slabým stránkám zvolených metod, jejich limitům.

Osnova rozhovoru, kterou přestavuje v podkapitole 3.2.4 Výzkumné otázky, patří do přílohy, ale především, je poměrně zmatená a nepostihuje důležité aspekty z hlediska genderové analýzy. Není také vyjasněno, jak byla data analyzována. Zda autorka například využila kódování atd. Vůbec není diskutována etická stránka věci! I zde by samozřejmě prospěla konzultace s vedoucím práce.

Samotná analýza nesplňuje běžná kritéria analýzy rozhovorů. Autorka své závěry například předkládá bez toho, že by je podložila citacemi z rozhovorů, přičemž zřejmě

předpokládá, že čtenářům postačí její stručné výtahy z jednotlivých rozhovorů. Do analýzy promítá svá pozorování a dojmy, které však nejsou ukotveny ve zvoleném metodologickém přístupu, např. str. 44: „Nabízení aktivity byly sice pro muže a ženy stejné, nicméně jsem si během svého pobytu v domově všimla, že ženám bývají spíše doporučovány aktivity vnitřní, klidnější, nenáročnější. Častokrát personál domova argumentoval horším zdravotním stavem seniorky...“

Vzhledem k výše napsanému musím konstatovat, že práce Karolíny Bílé je silně nevyvážená a je na hraně nároků na bakalářské práce. K obhajobě ji doporučuji s hodnocením dobře, ale výsledná známka bude záviset na průběhu obhajoby.

Petr Pavlík

Vedoucí práce

V Praze 11. 8. 2021